

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
СЛОВАЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА (СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК (ЧЕХІЯ)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПЬСКУ (ПОЛЬЩА)**

Міжнародна науково-практична конференція

**АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ**

**Інноваційні психолого-педагогічні,
лінгвістичні та правові засади аграрної науки
в умовах міжкультурної аграрної
комунікації**

2 жовтня 2025 року

Біла Церква
2025

полягає у впровадженні в університетське середовище спеціалізованих навчальних курсів із акцентом на аграрну термінологію, реалізації міжкультурних тренінгів для студентів і викладачів, розробці й апробації менторських програм для студентів-іноземців, використанні індивідуального проблемно-орієнтованого навчання тощо.

Отже, поняття «міжкультурна аграрна комунікація у вищій школі» — багатовимірне та стратегічно важливе поле, що поєднує мовну підготовку, професійну специфіку аграрних дисциплін, соціокультурні особливості та інституційну політику. Її інтеграція в освітній процес сприятиме підвищенню конкурентоспроможності випускників, ефективнішій науковій співпраці та адаптації інноваційних практик у національних аграрних системах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bennett M.J. Towards ethnorelativism: A developmental model of intercultural sensitivity. 1993.
2. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. 1997.
3. Deardorff D.K. Identification and assessment of intercultural competence as a student learning outcome of internationalization. 2006.
4. Knight J. Internationalization: A decade of changes and challenges. 2014.
5. Müller A. Agricultural education and the language of practice. Cross-cultural collaboration in agricultural research. 2020.

УДК 81'374.2:63:004.087

ВЕЛИКА К.І., асистент, **ЯРМОЛА О.В.**, кандидат філос. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТЕРМІНОСИСТЕМИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Досліджується стан сучасної терміносистеми сільського господарства. Акцентується увага на систематизації перекладних термінологічних понять та аналізується робота науковців у цій сфері. Запропоновано шляхи і методи, що дозволяють поліпшити процес укладання словників.

Ключові слова: терміносистема, сільське господарство, перекладні термінологічні словники, лексикографія, науково-технічна комунікація.

VELYKA K., assistant, **JARMOLA O.**, candidate of philosophical sciences
Bila Tserkva national agrarian university

THE ANALYSIS OF AGRICULTURAL TERMINOLOGY SYSTEM CURRENT STATE

The state of modern agricultural terminology system is studied. Attention is paid to the systematization of translated terminological concepts and the work of scientists in this field is analyzed. Means and methods that allow to improve the process of dictionary compiling are proposed.

Keywords: terminological system, agriculture, translation terminological dictionaries, lexicography, scientific and technical communication.

Сільське господарство є динамічною галуззю економіки, що постійно розвивається одночасно із сучасними технологіями, запроваджуючи їх у своє виробництво. Технологічний бум не проходить повз жодної галузі виробництва. Зокрема, в агроному секторі застосовуються такі цифрові технології, як дрони та системи інтернету речей (IoT), сенсори, встановлені в полях, автоматизація та роботизація техніки, біотехнології та генетичні дослідження, енергозберігаючі та екологічно чисті генератори і т. ін. Список сучасних технологій можна продовжити, але в результаті появи нових понять виникають нові науково-технічні терми, що впливають на збільшення галузевої термінології.

Актуальність даної теми обумовлена постійним розвитком науково-технічного прогресу і виникненням потреби в удосконаленні та оптимізації науково-технічної комунікації, упорядкуванні та уніфікації сучасної терміносистеми.

Мета даного дослідження полягає в аналізі сучасного стану лексикографії, що впливає на формування сучасної терміносистеми сільського господарства.

Потреба в міжнародній науково-технічній комунікації спровокувала науковців на впорядкування перекладних термінологічних словників різних галузей сільського господарства. За останні роки було укладено багато термінологічних словників: «Англо-український українсько-англійський словник базових аграрних термінів» (2015 р.), «Англійсько-український сільськогосподарський словник» (2017 р.), «Англо-український словник-посібник для агрономічних спеціальностей» (2018 р.), «Українсько-англійський глосарій термінів зі зміни клімату та сільського господарства» (2019 р.) «Німецько-англійсько-український словник лісівничих термінів» (2020 р.), «Українсько-англійсько-німецький словник термінів з агрономії» (2023 р.), «Французько-англійсько-український словник аграрної термінології для студентів-філологів аграрних закладів вищої освіти» (2023 р.), «Англо-український тлумачний словник термінів бджільництва» (2025 р.),

Лінгвісти, які працюють над створенням перекладних словників терміносистем, мають справу із визначенням нових понять і нормалізації даних лексичних одиниць. Докладено багато зусиль на визначення критеріїв, які допомагають ідентифікувати нові термінологічні одиниці, упорядкувати та знайти відповідники у мові перекладу [3].

Значний внесок у дослідження перекладної термінологічної лексики зробили такі українські лінгвісти, як Карабан В., Лебідь О., Білозерська Л., Олійник О., Волошина О., Шумська І., Коваленко А., Тішечкіна К., Ковальчук О., Бескетна О. та ін.

Як зазначає Малик В., переклад термінології аграрної сфери привернув увагу науковців в останні десятиліття XX ст. Були створенні асоціації термінознавства (ASTER, TLS, CRIM) в країнах Європи, які займаються процесами регулювання термінології з урахуванням загальноприйнятих норм [1].

Завдяки стандарту ISO 704, що затверджений Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO), визначено основні ознаки, яким відповідає новий перекладний термін-відповідник:

- 1) має бути зрозумілим і прозорим, доречним і лаконічним;
- 2) повинен узгоджуватися з мовними нормами і мати словотворчу здатність;
- 3) при знаходженні еквіваленту перекладу, надається перевага пошуку терміну-відповідника у рідній мові [3].

Шуневич Б., спираючись на досвід колег, пропонує комплексну і поетапну роботу для відбору термінологічних понять і укладання перекладних словників нових термінів [2].

Процес відбору рекомендованих термінів нової терміносистеми починається із складання плану проекту, виявлення, збору термінів та їх систематизації. Відбувається пошук відповідних означень і опис понять у систематизованому словнику, із якого відбирають терміни для рекомендованого списку. Надрукований список рекомендованих термінів надсилають в організації спеціалістам з даної галузі для обговорення і внесення зауважень. Після корекції та уточнення термінів нової терміносистеми знаходять еквіваленти в мові перекладу, але після роботи над укладанням Проекту стандарту та Стандарту української термінології з даної тематики [1].

Яскравим прикладом таких термінологічних проектів є опублікування для різних галузей сільського господарства збірок термінів і визначень під редакцією Національного стандарту України: «Словник термінів якості ґрунту. Частина 2. Пробовідбирання» (ISO 11074-2:1998, IDT) ДСТУ ISO 11074-2:2004), «Словник термінів якості ґрунту. Частина 4. Відновлювання ґрунтів та ділянок» (ISO 11074-4:1999, IDT) ДСТУ ISO 11074-4:2004, «Терміни та визначення понять. Технологія вирощування сільськогосподарських культур» (ДСТУ 4838:2007), «Терміни та визначення понять. Садівництво та ягідництво» (ДСТУ 7056:2009), «Терміни та визначення понять. Землеробство» (ДСТУ 4691:2006), «Терміни та визначення понять. Овочі» (ДСТУ 2175:2017).

На нашу думку, для укладання англо-українських та українсько-англійських перекладних термінологічних словників можуть слугувати вже укладені термінологічні словники нових українських понять, що значною мірою пришвидшують роботу. Якщо використати відібраний список термінів, на кшталт, «Термінологічний словник з точного

землеробства» (Холодюк О.), або «Словник термінів із селекції, біотехнології та насінництва польових культур» (Дзюбецький Б.).

Підсумовуючи вище зазначений огляд сучасного стану укладання перекладних термінологічних словників, можна звернути увагу на постійну роботу науковців, які намагаються відповідати сучасним викликам технічного прогресу. Також відбувається значна робота Національного стандарту України із залученням спеціалістів з кожної галузі сільського господарства, що значною мірою покращує підбір еквівалентів у мові перекладу, базуючись на правильній назві нового поняття в українській мові. Окремі термінологічні словники науковців, які пов'язані із формуванням терміносистеми нових понять, є необхідними і важливими адже спрощують роботу лінгвістів та лексикографів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Малик В. Лексична семантика англomовних термінів в агрономії. URL:<http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/31/9.pdf>
2. Шуневич Б.П. Лексикографія та міжмовні зв'язки. Про упорядкування нових терміносистем. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/73a826e6-f872-4c06-94a0-d0e7d2900e70/content>
3. Як створювати нові терміни. URL:<https://profpereklad.ua/jak-stvorjuvati-novitermini/>.

УДК 81'373.46:60:378

ГРИЩЕНКО І.В., д-р філол. наук

ІНЦ Інститут біології та медицини КНУ імені Тараса Шевченка

АНГЛОМОВНА ФАХОВА ТЕРМІНОЛОГІЯ ТА НАВИЧКИ КРИТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТЕКСТУ НА ПРИКЛАДІ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ З БІОТЕХНОЛОГІЇ

Розглянуто актуальність використання у навчальному процесі для студентів біотехнологічного напрямку автентичних текстів англійською мовою. Це дозволяє покращити рівень володіння професійною англійською мовою, формує аналітичну та комунікативну компетенції

Ключові слова: англійська мова, фахова термінологія, біотехнологія.

HRYSHCENKO I.V., doctor of philology

Educational and Scientific Centre «Institute of Biology and Medicine» at Taras Shevchenko National University of Kyiv

ENGLISH PROFESSIONAL TERMINOLOGY AND CRITICAL TEXT ANALYSIS SKILLS BASED ON AUTHENTIC TEXTS ON BIOTECHNOLOGY

The relevance of using authentic texts in English language classes for biotechnology students is considered. This allows for improving the level of professional English language proficiency and develops analytical and communicative competences.

Keywords: English, professional terminology, biotechnology.

Ефективна професійна комунікація англійською мовою для сучасного спеціаліста у галузі біотехнології та біоінженерії є невід'ємною складовою доступу до новітніх знань та технологій, побудови успішної кар'єри та реалізації свого фахового потенціалу.

Мета полягає в обґрунтуванні актуальності залучення для навчальної роботи на заняттях з англійською мови для студентів біотехнологічного напрямку автентичних текстів, що сприятиме освоєнню фахової англomовної термінології та розвитку навичок критичного читання та перекладу.

Критичне читання, аналіз складних наукових концепцій, ідентифікація головної інформації та коректний переклад науково-технічної літератури потребує формування специфічних навичок. Проведення у навчальний процес автентичних та актуальних матеріалів, зокрема, залучення ресурсу *TED.com* «є одним з ефективних інструментів для формування професійних навичок» [1, с. 5]. Це дозволяє значно розширити професійний словниковий запас студентів біотехнологічного напрямку, навчити аналізувати та

ЗМІСТ

Шевченко А.М. Інноваційні підходи до підтримки психологічного благополуччя студентів	3
Пилипенко І.О. Лексичні інновації сучасної англійської мови в умовах розвитку інформаційних технологій.....	5
Тимчук І.М., Погоріла С.Г. Роль самостійної роботи та онлайн-платформ у процесі формування грамотності студентів	6
Marchuk V.V., Khomiak O. A. Foreign language as means of personality socio-cultural openness development.....	9
Береговенко Н.С. Лексичні засоби вираження оцінки у фразеології англійської мови.....	10
Столбєцька С.Б. Фахові автентичні тексти з аграрної тематики у навчанні французької: психолінгвістичний аналіз.....	13
Резнік В.Г. Роль лексикографічної компетенції у системі професійної підготовки студентів-філологів.....	14
Ігнатенко В.Д. Постметодична парадигма у навчанні іноземних мов.....	16
Петренко О.М., Харченко С.І. Розвиток емоційного інтелекту як попередження професійного вигорання	17
Дудник О.К., Іващенко О.О. Психофізіологічні можливості при фізичному навантаженні людини	18
Чернишук Ю.І. Міжкультурна комунікація як фактор становлення аграрної лінгвістики	20
Хомчук О.П. Психолого-педагогічні аспекти проєктної діяльності здобувачів освіти	22
Харченко С.І., Петренко О.М. Використання проєктивних методів у формуванні згуртованості колективу.....	24
Зелінська В.А. Важливість самостійної навчальної діяльності студентів у вищій школі.....	25
Кириленко М.О. Полісемія в сучасній англійській мові.....	27
Біліченко А.М. Міжкультурна аграрна комунікація у вищій школі: особливості, виклики та перспективи.....	28
Велика К.І., Ярмола О.В. Аналіз сучасного стану терміносистеми сільського господарства	30
Грищенко І.В. Англomовна фахова термінологія та навички критичного аналізу тексту на прикладі автентичних текстів з біотехнології.....	32
Пасічник Н.С. Формування громадянської компетентності здобувачів освіти аграрних ЗВО у процесі вивчення гуманітарних дисциплін.....	33
Цвид-Гром О.П. Сучасні виміри вагомості видатної постаті І. Карпенка-Карого в українській літературі та культурі (до 180-річчя від дня народження митця)	35
Diachuk O.V. Verbal and nonverbal forms in the process of intercultural communication	37
Римар Н.Ю. Самостійне вивчення агрономічної лексики у формуванні мовної культури майбутнього фахівця	38
Mykhailenko O. Approaches to scientific translation research	41
Боньковський О.А. До особливостей фразеологізмів у німецькій мові сільського господарства.....	42
Мельник Л.М. Психологічні механізми політичного вибору: роль емоцій та когнітивних упереджень у формуванні електоральних уподобань	44
Мельник Л.М., Грек І.М. Філософія стійкості та гідності в умовах війни: екзистенційний та етичний вимір.....	46
Настіна О.І. Ключові зміни у правовому регулюванні земельних відносин в умовах дії правового режиму воєнного стану	48
Терещук М.М. Державна служба, аграрна наука та конституційне право зарубіжних країн: інтеграційні орієнтири для України.....	50
Макарчук В.В. Особливості правового статусу державної міграційної служби України	52
Малишко І.В. Цифровізація фінансового права: перспективи та ризики для України.....	54
Тимошук О.Г. Трансформація страхового права в умовах сучасних викликів та цифровізації: виклики і перспективи для України.....	56
Бровко Н.І. Конституційно-правовий статус Національного агентства України з питань державної служби та його дієвість у питання реформування державної служби	57
Звонарьов О.Ю. Розвиток національних кримінально-правових засобів запобігання воєнним злочинам.....	59
Аргат Я.П. Принципи справедливості та добросовісності в римському праві.....	61
Сокиринська О.А. Особливості застосування іноваційних технологій у криміналістичній	